

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ

॥ പഞ്ചവിംശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| പഞ്ചവിംശഃ സർഗഃ ||

സലക്ഷ്മണേന ശ്രീരാമേണ സുഗ്രീവസ്യ താരായാ അംഗദസ്യ ച
പ്രബോധനം വാലിനോ ദാഹസംസ്കാരാർഥം പ്രേരണം ച തദനു
താരാപ്രഭൃതിഭിഃ സഹ സർവൈർവാനരൈർവാലിനഃ ശവസ്യ
ശൃശാനഭൂമൗ നയനമംഗദേന തസ്യ ദാഹസംസ്കാരസ്യ സമ്പാദനം
തദർഥം ജലാഞ്ജലീനാം ദാനം ച

സ സുഗ്രീവം ച താരാം ച
സാംഗദാം സഹലക്ഷ്മണഃ |
സമാനശോകഃ കാകുത്സ്ഥഃ
സാന്ത്യയന്നിദമബ്രവീത് || 4.25.1 ||

ന ശോകപരിതാപേന
ശ്രേയസാ യുജ്യതേ മൃതഃ |
യദത്രാനന്തരം കാർയം
തത് സമാധാതുമർഹഥ || 4.25.2 ||

ലോകവൃത്തമനുഷ്ടേയം
കൃതം വോ ബാഷ്പമോക്ഷണം |
ന കാലാദുത്തരം കിഞ്ചിത്
കർമശക്യമുപാസിതും || 4.25.3 ||

നിയതിഃ കാരണം ലോകേ
 നിയതിഃ കർമസാധനം |
 നിയതിഃ സർവഭൂതാനാം
 നിയോഗേഷ്വിഹ കാരണം || 4.25.4 ||

ന കർതാ കസ്യചിത് കശ്ചി -
 നിയോഗേ നാപി ചേശ്വരഃ |
 സ്വഭാവേ വർത്തതേ ലോക -
 സ്തസ്യ കാലഃ പരായണം || 4.25.5 ||

ന കാലഃ കാലമത്യേതി
 ന കാലഃ പരിഹീയതേ |
 സ്വഭാവം ച സമാസാദ്യ
 ന കശ്ചിദതിവർത്തതേ || 4.25.6 ||

ന കാലസ്യാസ്തി ബന്ധുത്വം
 ന ഹേതുർന പരാക്രമഃ |
 ന മിത്രജ്ഞാതിസംബന്ധഃ
 കാരണം നാത്മനോ വശഃ || 4.25.7 ||

കിം തു കാലപരീണാമോ
 ഭൃഷ്ടവ്യഃ സാധു പശ്യതാ |
 ധർമശ്ചാർഥശ്ച കാമശ്ച
 കാലക്രമസമാഹിതാഃ || 4.25.8 ||

ഇതഃ സ്യാം പ്രകൃതിം വാലീ
 ഗതഃ പ്രാപ്തഃ ക്രിയാഫലം |
 സാമദാനാർഥസംയോഗൈഃ
 പവിത്രം പ്ലവഗേശ്വരഃ || 4.25.9 ||

സ്വധർമസ്യ ച സംയോഗാ -
 ജിതസ്തേന മഹാത്മനാ |
 സ്വർഗഃ പരിഗൃഹീതശ്ച
 പ്രാണാനപരിരക്ഷതാ || 4.25.10 ||

ഏഷാ വൈ നിയതിഃ ശ്രേഷ്ഠാ
 യാം ഗതോ ഹരിയുമപഃ |
 തദലം പരിതാപേന
 പ്രാപ്തകാലമുപാസ്യതാം || 4.25.11 ||

വചനാന്തേ തു രാമസ്യ
 ലക്ഷ്മണഃ പരവീരഹാ |
 അവദത് പ്രശ്രിതം വാക്യം
 സുഗ്രീവം ഗതചേതസം || 4.25.12 ||

കുരു ത്വമസ്യ സുഗ്രീവ
 പ്രേതകാർയമനന്തരം |
 താരാംഗദാഭ്യാം സഹിതോ
 വാലിനോ ദഹനം പ്രതി || 4.25.13 ||

സമാജ്ഞാപയ കാഷ്ഠാനി
 ശുഷ്കാണി ച ബഹൂനി ച |
 ചന്ദനാനി ച ദിവ്യാനി
 വാലിസംസ്കാരകാരണാത് || 4.25.14 ||

സമാശ്വാസയ ദീനം ത്വ -
 മംഗദം ദീനചേതസം |
 മാ ഭൂർബാലിശബുദ്ധിസ്ത്വം
 ത്വദധീനമിദം പുരം || 4.25.15 ||

അംഗദസ്ത്യാനയേൻമാൽയം
 വസ്ത്രാണി വിവിധാനി ച |
 ഘൃതം തൈലമഥോ ഗന്ധാൻ
 യച്ചാത്ര സമനന്തരം || 4.25.16 ||

ത്വം താര ശിബികാം ശീഘ്ര -
 മാദായാഗച്ഛസംഭ്രമാത് |
 ത്വരാ ഗുണവതീ യുക്താ
 ഹൃന്യീൻ കാലേ വിശേഷതഃ || 4.25.17 ||

സജ്ജീഭവന്തു പ്ലവഗാഃ
 ശിബികാവാഹനോചിതാഃ |
 സമർഥാ ബലിനശ്ചൈവ
 നിർഹരിഷ്യന്തി വാലിനം || 4.25.18 ||

ഏവമുക്ത്യാ തു സുഗ്രീവം
 സുമിത്രാനന്ദവർധനഃ |
 തസ്ഥൗ ഭ്രാത്യസമീപസ്ഥോ
 ലക്ഷ്മണഃ പരവീരഹാ || 4.25.19 ||

ലക്ഷ്മണസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ
 താരഃ സംഭ്രാന്തമാനസഃ |
 പ്രവിവേശ ഗുഹാം ശീഘ്രം
 ശിബികാസക്തമാനസഃ || 4.25.20 ||

ആദായ ശിബികാം താരഃ
 സ തു പർയാപതത് പുനഃ |
 വാനരൈരുഹ്യമാനാം താം
 ശൂരൈരുദ്യഹനോചിതൈഃ || 4.25.21 ||

ദിവ്യാം ഭദ്രാസനയുതാം
 ശിബികാം സ്യന്ദനോപമാം |
 പക്ഷികർമ്മഭിരാചിത്രാം
 ദ്രുമകർമ്മവിഭൂഷിതാം || 4.25.22 ||

ആചിതാം ചിത്രപത്തിഭിഃ
 സുനിവിഷ്ടാം സമന്തതഃ |
 വിമാനമിവ സിദ്ധാനാം
 ജ്വാലവതായനായുതാം || 4.25.23 ||

സുനിയുക്താം വിശാലാം ച
 സുകൃതാം ശിൽപിഭിഃ കൃതാം |
 ദാരൂപർവതകോപേതാം
 ചാരുകർമ്മപരിഷ്കൃതാം || 4.25.24 ||

വരാഭരണഹാരൈശ്ച
 ചിത്രമാൽയോപശോഭിതാം |
 ഗുഹാഗഹനസംഹരണാം
 രക്തചന്ദനഭൂഷിതാം || 4.25.25 ||

പുഷ്പൗഘൈഃ സമഭിച്ഛന്നാം
 പദ്മമാലാഭിരേവ ച |
 തരുണാദിത്യവർണാഭി -
 ര്ഭദ്രാജമാനാഭിരാവൃതാം || 4.25.26 ||

ഈദൃശീം ശിബികാം ദൃഷ്ട്യാ
 രാമോ ലക്ഷ്മണമബ്രവീത് |
 ക്ഷിപ്രം വിനീയതാം വാലീ
 പ്രേതകാർയം വിധീയതാം || 4.25.27 ||

തതോ വാലിനമുദ്യമ്യ
 സുഗ്രീവഃ ശിബികാം തദാ |
 ആരോപയത വിക്രോശ -
 നംഗദേന സഹൈവ തു || 4.25.28 ||

ആരോഗ്യ ശിബികാം ചൈവ
 വാലിനം ഗതജീവിതം |
 അലങ്കാരൈശ്ച വിവിധൈ -
 ര്ചാൽയൈർവസ്രൈശ്ച ഭൂഷിതം || 4.25.29 ||

ആജ്ഞാപയത് തദാ രാജാ
 സുഗ്രീവഃ പ്ലവഗേശ്വരഃ |
 ഔർധ്വദേഹികമാർയസ്യ
 ക്രിയതാമനുകൂലതഃ || 4.25.30 ||

വിശ്രാണയന്തോ രത്നാനി
 വിവിധാനി ബഹൂനി ച |
 അഗ്രതഃ പ്ലവഗാ യാന്തു
 ശിബികാ തദനന്തരം || 4.25.31 ||

രാജ്ഞാമൃദ്ധിവിശേഷാ ഹി
 ദൃശ്യന്തേ ഭൂവി യാദൃശാഃ |
 താദൃശൈശരിഹ കുർവന്തു
 വാനരാ ഭർത്യസത്ക്രിയാം || 4.25.32 ||

താദൃശം വാലിനഃ ക്ഷിപ്രം
 പ്രാകുർവന്നൗർധ്വദേഹികം |
 അംഗദം പരിരദ്യാശു
 താരപ്രഭൃതയസ്തഥാ || 4.25.33 ||

ക്രോശന്തഃ പ്രയയുഃ സർവേ
 വാനരാ ഹതബാധവാഃ |
 തതഃ പ്രണിഹിതാഃ സർവാ
 വാനര്യോന്യസ്യ വശാനുഗാഃ || 4.25.34 ||

ചുക്രൂശൂർവീരവീരേതി
 ഭൂയഃ ക്രോശന്തി താഃ പ്രിയം |
 താരാപ്രഭൃതയഃ സർവാ
 വാനര്യോ ഹതബാധവാഃ || 4.25.35 ||

അനുജമുശ്ച ഭർതാരം
 ക്രോശന്ത്യഃ കരുണസ്വനാഃ |
 താസാം രുദിതശബ്ദേന
 വാനരീണാം വനാന്തരേ || 4.25.36 ||

വനാനി ഗിരയശ്ചൈവ
 വിക്രോശന്തീവ സർവതഃ |
 പുലിനേ ഗിരിനദ്യാന്തൂ
 വിവിക്ലതേ ജലസംവൃതേ || 4.25.37 ||

ചിതാം ചക്രൂഃ സുബഹവോ
 വാനരാ വനചാരിണഃ |
 അവരോപ്യ തതഃ സ്തന്ധാ -
 ഛിബ്ദികാം വാനരോത്തമാഃ || 4.25.38 ||

തസ്ഥൂരേകാന്തമാശ്രിത്യ
 സർവേ ശോകപരായണാഃ |
 തതസ്താരാ പതിം ദൃഷ്ട്വാ
 ശിബ്ദികാതലശായിനം || 4.25.39 ||

ആരോപ്യാങ്കേ ശിരസ്സസ്യ
 വിലലാപ സുദുഃഖിതാ |
 ഹാ വാനരമഹാരാജ
 ഹാ നാമ മമ വത്സല ||4.25.40 ||

ഹാ മഹാർഹ മഹാബാഹോ
 ഹാ മമ പ്രിയ പശ്യ മാം |
 ജനം ന പശ്യസീമം ത്വം
 കസ്താച്ഛോകാഭിപീഡിതം ||4.25.41 ||

പ്രഹൃഷ്ടമിഹ തേ വക്ത്രം
 ഗതാസോരപി മാനദ |
 അസ്താർകസമവർണം ച
 ദൃശ്യതേ ജീവതോ യഥാ ||4.25.42 ||

ഏഷ ത്യാം രാമരുപേണ
 കാലഃ കർഷതി വാനര |
 യേന സു വിധവാഃ സർവാഃ
 കൃതാ ഏകേഷുണാ രണേ ||4.25.43 ||

ഇമാസ്താസ്സവ രാജേന്ദ്ര
 വാനര്യോപ്ലവഗാസ്സവ |
 പാദൈർവികൃഷ്ടമധ്യാന -
 മാഗതാഃ കിം ന ബുധ്യസേ ||4.25.44 ||

തവേഷാ നനു ചൈവേമാ
 ഭാർയാശ്ചന്ദ്രനിഭാനനാഃ |
 ഇദാനീം നേക്ഷസേ കസ്താത്
 സുഗ്രീവം പ്ലവഗേശ്വര ||4.25.45 ||

ഏതേ ഹി സചിവാ രാജം -
 സ്താരപ്രഭൃതയസ്സവ |
 പുരവാസിജനശ്ചായം
 പരിവാർയ വിഷീദതി || 4.25.46 ||

വിസർജ്ജയൈനാൻ സചിവാൻ
 യഥാപുരമരിന്ദമ |
 തതഃ ക്രീഡാമഹേ സർവാ
 വനേഷു മദനോക്തടാഃ || 4.25.47 ||

ഏവം വിലപതീം താരാം
 പതിശോകപരീവൃതാം |
 ഉത്ഥാപയന്തി സു തദാ
 വാനർയഃ ശോകകർശിതാഃ || 4.25.48 ||

സുഗ്രീവേണ തതഃ സാർധം
 സോഽംഗദഃ പിതരം രുദൻ |
 ചിതാമാരോപയാമാസ
 ശോകേനാഭിപ്ലൂതേന്ദ്രിയഃ || 4.25.49 ||

തതോഽഗ്നിം വിധിവദ് ദത്താ
 സോഽപസവ്യം ചകാര ഹ |
 പിതരം ദീർഘമധ്യാനം
 പ്രസ്ഥിതം വ്യാകുലേന്ദ്രിയഃ || 4.25.50 ||

സംസ്കൃത്യ വാലിനം തം തു
 വിധിവത് പ്ലവഗർഷഭാഃ |
 ആജശ്ശുരുദകം കർതും
 നദീം ശുഭജലാം ശിവാം || 4.25.51 ||

തതസ്തേ സഹിതാസ്ത്ര
 ഹ്യംഗദം സ്ഥാപ്യ ചാഗ്രതഃ |
 സുഗ്രീവതാരാസഹിതാഃ
 സിഷിചുർവാനരാ ജലം || 4.25.52 ||

സുഗ്രീവേണേവ ദീനേന
 ദീനോ ഭൂത്യാ മഹാബലഃ |
 സമാനശോകഃ കാകുത്ഥഃ
 പ്രേതകാർയാൺയകാരയത് || 4.25.53 ||

തതോഥ തം വാലിനമഗ്ര്യപൗരുഷം
 പ്രകാശമിക്ഷ്യാകുവരേഷുണാ ഹതം |
 പ്രദീപ്യ ദീപ്താഗ്നിസമൗജസം തദാ
 സലക്ഷ്മണം രാമമുപേയിവാൻ ഹരിഃ || 4.25.54 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ പഞ്ചവിംശഃ സർഗഃ ||